Przedpłata
wraz
z przesyłką
pocztową
wynosi
6 zł. a. w.
rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA
i
Administracya
we Lwowie
przy ulicy
Hetmańskiej
l. 12.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 23. Dnia 8. grudnia 1897. XXIV. rocznik.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Teofil Merunowicz.

O czekach.

Rzecz wygłoszona na sejmiku Spółek zarobkowych w Miłosławiu dnia 30. września 1897 r.

Dla wygody swych klientów a szczegółowo dla ułatwienia odbierania pieniędzy przez Spółki z Banku Związku Spółek zarobkowych zaprowadził Zarząd Banku czeki. Wszakże liczba osób i instytucyi korzystająca z tego gdzieindziej tak ulubionego środka do odbierania pieniędzy nie przekroczyła cyfry 20, a przecież powinnaby i mogłaby liczba operujących czekami być znacznie większą. Aby pobudzić do szerszego korzystania z czeków i Spółki i osoby prywatne, postawił Patronat sprawę czeków na porządek obrad tegorocznego sejmiku w Miłosławiu i poruczył przedstawienie tej sprawy tak w komisyi jak i przed plenum sejmiku dyrektorowi Banku Związku Spółek zarobkowych. Tenże wywiązując się z danego sobie polecenia, przedłożył na komisyi wzory czekowe i rzecz przedstawił z praktycznego stanowiska. Tym delegatom, których sprawa ta zaciekawiła, dawał żądane objaśnienia, tłomacząc im nietylko korzyści, które czeki posługującym się niemi przynoszą, ale także wskazał i na niebezpieczeństwa, jakie z czekami są połączone, a mianowicie przy nadużywaniu czeków. Wszakże z czekami ma się rzecz tak, jak z wielu innemi pomysłami. Korzyść i pożyteczność czeków uwydatni się dopiero wtedy, gdy nie pojedynczo i odosobniono zaprowadzać się będą — lecz gromadnie — licznie i wszechstronnie. Jak jedna jaskółka wiosny nie sprowadzi, tak i pożyteczność czeków nie uwydatni się w użyciu ich przez pojedyncze i luźne osobniki. Trzeba nietylko pewnego prosperowania handlu i przemysłu, aby czeki korzystnie zużytkować można, ale trzeba także pewnej organizacyi, trzeba pewnej świadomości i rzeczy samej i praktyk, z któremi trzeba się oswoić, aby osiągnąć ten pożytek, jaki gdzieindziej czeki przynoszą. Z tego też powodu referent zgodnie z opinią delegatów nie stawił żadnego wniosku do uchwały przed plenum prócz życzenia, aby Patronat sprawę czeków miał na oku, śledził pilnie warunki rozwoju ich, aby następnie o wyniku swych badań na przyszłych sejmikach zdawał sprawę

W ten sposób załatwiono sprawę czeków w komisyi — a plenum sejmiku dnia następnego objawiło swą zgodność z zapatrywaniem komisyi jednomyślnie.

Referat o czekach powtarzamy z „Poradnika“ i to w całej rozciągłości dla zaznajomienia naszych stowarzyszeń ze sprawą, która w przyszłym ich rozwoju może mieć znaczenie doniosłe.

Od kilku już lat i u nas dość często rozprawiano — ale tylko rozprawiano o czekach.

Zdawałoby się, że jeżeli sprawa czeków była tylko omawianą dotychczas — a mało — a prawie wcale — nic z niej nie użytkowano, że to sprawa mniejszej wagi, że to pomysł nowoczesny — ani zbyt potrzebny, ani może użyteczny. Ot wymyślono coś, aby ludziom uprzykrzyć życie. Tak nie jest. Czek ani nie jest zupełnie nowym pomysłem — ani też nie ma służyć do utrudnienia stosunków pieniężnych — lecz raczej do ułatwienia cyrkulacyi pieniędzy bez potrzeby przesyłania ich pocztą. Pozornie tylko zdaje się, że utrudnia, dla tego, że nie dosyć jesteśmy wtajemniczeni, nie dosyć obeznani z manipulacyą czeków. A jednakże trzeba się nam z tą nie zupełnie nową nowością zapoznać, trzeba nam ją zużytkować, jeżeli chcemy podążyć za postępem czasu i jego wymaganiami. To nie dosyć dzisiaj oświadczyć — jesteśmy i być chcemy — pracujemy i chcemy pra-

cować — trzeba umiejętnej pracy. Trzeba nam wszędzie i na każdem miejscu wykazać, że jesteśmy — każdy z nas — na swem stanowisku uzbrojony w wszystkie czynniki, które nauka i wiedza wydobyła na jaw. Roztaczają się przed oczyma naszemi nieprzypuszczane dawniej cuda przemysłu — niedomyślane nigdy skarby nauki we wszystkich kierunkach pracy ludzkiej. Handel i przemysł — rolnictwo wśród gorączkowej pracy coraz to nowe pomysły — nowe środki wytwarza, które trzeba nam sobie przyswoić, jeżeli mamy dotrzymać kroku w pochodzie cywilizacyjnym narodów i ludów, wśród których żyjemy. Żaden postęp, żadna zdobycz nie powinna ujść baczności naszej — lecz w lot powinniśmy sobie przyswoić wszystko to, co się okazało pożytecznem przy załatwianiu wzajemnych zobowiązań wśród rozlicznych interesów, jakiemi są powiązane wzajemne stosunki i osób i instytucyi, oddających się sprawom handlu, przemysłu i rolnictwa.

Do tego rodzaju pożytecznych czynników należą tak zwane czeki. U nas pisał o nich ś. p. Rakowicz. Skończyło się wtedy tylko na zaznaczeniu, że świat kupiecki, świat przemysłowy zaprowadza czeki. Wtedy nie był u nas jeszcze grunt przysposobiony na to, aby tę nowość i u nas w życie wprowadzić. Brakowało nam jeszcze wielu przedwstępnych prac, brakowało jednem słowem pola, na którem mogłaby się przyjąć tego rodzaju nowość. Jest i u nas postęp — postęp widoczny, i dzisiaj możemy już nietylko mówić i pisać o czekach, możemy nietylko stwierdzić, że wiemy, czem są czeki — lecz doszliśmy już i do tego, że z pożytkiem i dobrym skutkiem czeki zużytkować możemy. Co to jest czek?

Zanim dokładną i wyczerpującą damy odpowiedź na to pytanie, zaznaczam chwilowo, że ścisła definicya czeków nie jest jeszcze ustalona. Prawa pojedynczych państw różnią się w zapatrywaniu na istotę czeków i w tem tylko panuje jednomyślne zapatrywanie, że czek jest to pewien odrębny sposób piśmiennego przekazu, w którym wystawiciel czeku, t. j. osoba, która czek puszcza w obieg, daje polecenie swemu bankierowi, albo instytucyi finansowej za złożeniem odnośnego pisma do wypłacenia sumy na piśmie tem oznaczonej, którą to sumę powinien wystawiciel u bankiera lub instytucyi bankowej albo posiadać, albo też poprzednio się zapewnić, że kwota, którą zamierza rozporządzić, służy mu do dyspozycyi. Czas płatności jest zazwyczaj à vista, t. j. przy okazaniu, po niemiecku: — *bei Sicht.* Zwykle używa się na ten cel formularzy czyli blankietów, których bankier lub instytucye finansowe poprzednio doręczyły wystawicielowi czeków.

Zwykła forma czeków jest następująca:

No. ....

Bank Związku Spółek Zarobkowych

w Poznaniu

zechce wypłacić za niniejszy czek na mój/nasz *rachunek*

panu .... *lub okazicielowi*

sumę ....

Data *podpis* ....

Zanim przystąpię do bliższego rozpatrzenia się w rozmaitych formach czeków i wyjaśnienia pożyteczności takowych, nie od rzeczy będzie zwrócić uwagę na to, że istota czeku nie jest bynajmniej jakimś nowym wynalazkiem, czemś takiem, czego dawniej wcale nie używano. Przeciwnie, jak zwykle wiele wynalazków to mają do siebie, że już dawno były odkryte i znane i że tylko albo forma ich nie była łatwa — albo niewielu osobom służyły na pożytek, tak samo ma się rzecz z czekami.

Z dzieła wydanego przez ziomka naszego A. Kostaneckiego, który w r. 1889 wydał dzieło znakomite pod tytułem: „*Der öffentliche Credit im Mittelalter*“ — Kredyt publiczny w wiekach średnich — wiemy, że posługiwano się czekami już w wiekach średnich. W wieku 13., 14. i 15. posługiwali się czekami cesarze niemieccy Rudolf I., Ludwik Bawarczyk i Karol IV., dalej królowie polscy i duńscy, książęta sascy, brunszwiccy i wielu innych książąt w potrzebach pieniężnych posługiwali się czekami, dając swym wierzycielom zamiast gotówki przekazy na już płatne podatki albo, co się częściej wydarzało, na podatki dopiero w przyszłości płatne rozmaitych miast, jak np. miasta Lubeki, Gdańska, Lüneburga, Nordheim, Gietyngi, albo też na swe dzierżawy, zamki i t. p. własności, które to przekazy zawierały równocześnie pokwitowanie z odbioru sum i dla tego nazywały się kwitancyami.

Kwity te szły niekiedy z rąk do rąk, zanim doszły celu swego przeznaczenia — a więc były płatne na zlecenie osób trzecich, a nie tylko osoby wymienionej. Z powyżej przytoczonego dzieła dowiadujemy się, że rada miejska miasta Lüneburga była w 14. wieku ulubionem miejscem płatności przekazów książąt brunszwickich, tak samo jak Gdańsk a raczej rada gminna miasta Gdańska była w wieku 15. miejscem płatności przekazów królów polskich. Także i żony królów polskich wszelkie swe zobowiązania, nawet i drobne wydatki płaciły przekazami na Gdańsk.

W Anglii zwykli byli królowie już w 13. i 14. wieku płacić swe rachunki w ten sposób, że wyda-

wali przekazy na lordów, stojących na czele królewskiej izby skarbowej. Lordów tych zwano lordami exchequer, a asygnacye te zwano: bills de scaccario. Od tego wyrazu pochodzi angielskie słowo exchequer i francuskie échiquer, a od tych wyraz cheque — czek. Gdy lord Exchequer, nie był w możności uiszczenia prezentowanego mu przekazu, natenczas wydawał tak zwane tallys of pro, t. j. rodzaj karbowych lasek, których wydanie zawierało przyrzeczenie, że z rąk laską tą wskazanego urzędnika celnego posiedziciel laski otrzyma pewną kwotę pieniędzy. Laski te — zwane taillies — tworzyły więc przekazy centralnej kasy na podwładnych poborców podatkowych.

We Włoszech napotykamy około 1421 r. tego rodzaju przekazy w tak zwanych weneckich contach di banco a w 16. wieku w Medyolanie i Neapolu w asygnacyach bankowych, zwanych cedule di cartulario albo polizze o fede di credito.

Najwięcej jednakże rozpowszechniły się tego rodzaju przekazy w wieku 17. w Antwerpii i Amsterdamie. Tutaj bowiem, a mianowicie w całych Niderlandach nie tylko głowy koronowane i dygnitarze, ale ogół kupiectwa począł już pod koniec 16. wieku posługiwać się przekazami. Tutaj najpierw wytworzył się zastęp zawodowych bankierów, zwanych Kassiers, którzy trudnili się wyłącznie regulowaniem tego rodzaju przekazów, zwanych Kassiersbriefie. Był to przekaz połączony z kwitem, że suma w przekazie oznaczona wypłaconą została. Manipulacya tych kwitów została tutaj ustaloną przez prawodawstwo, przez tak zwaną ustawę amsterdamską Keure, wydaną 30. stycznia 1776 r.

Za wzorem Holandyi poszła Anglia. Sir Thomas Gresham już w roku 1557 naprowadził Anglików na pomysł używania czeków. Wszakże dopiero wtedy, gdy pod koniec 17. wieku król angielski Karol I. wszystkie zasoby pieniężne, złożone przez kupców w mennicy, zabrał w formie przymusowej pożyczki, wtedy to dopiero kupcy angielscy, aby w przyszłości uniknąć podobnych operacyi finansowych, poczęli składać swe zasoby metalowe u złotników, którzy posiedzicielom wydawali kwity, a te posiedziciela uprawniały do podniesienia sumy *częściowej* lub *całkowitej*. Były to tak zwane Goldsmith's albo Banker's Notes.

Przy zburzeniu starej londyńskiej bramy w City znaleziono mnóstwo takich not z roku 1683 i 1689.

Z czasem zatarł się i ustał związek, jaki panował pomiędzy złotnikiem a bankierem i zadanie bankiera wyrugowało zupełnie zawód złotnika. Mianowicie od roku 1828 przyznało prawodawstwo angielskie bankom i bankierom uprawnienie do przyjmowania depozytów i puszczania w obieg czeków, czego im poprzednio odmawiano i zakazywano z tego względu, że czeki uważano prawie na równi z pieniędzmi papierowemi, t. j. z banknotami, a do puszczania w obieg banknotów był uprzywilejowany tylko Bank angielski. Od połowy tego wieku przybrał system posługiwania się czekami kolosalne rozmiary.

Powstały w tym celu w Anglii osobne instytucye tak zwane Clearing-House t. j. instytucye regulujące interes czekowy. Jak wielce zaprowadziły się czeki, niechaj cyfry mówią za siebie. Londyński Clearing-House ma obecnie rocznego obrotu w czekach do 5 miliardów funtów. Dziennie przychodzi do załatwienia 60 do 80 tysięcy sztuk czeków.

Czeki bywają wystawiane na każdą dowolną kwotę i to tak na wielkie jak na małe sumy.

W Anglii też odznacza się gentleman tem, że nie płaci gotówką — tylko czekiem. Płacenie gotówką nie należy do dobrego tonu.

Przy wypisywaniu wykazu czeków posiadali niektórzy bankierzy listy takowych, wynoszące 130 metrów długości.

Prawodawstwo angielskie stawia czeki na równi z wekslami a kwalifikacya prawa wekslowego i czekowego jest ujętą w 10 artykułach od No. 73 do 82 bills of Exchange Act. 1882.

We Francyi znano czeki dawno już pod nazwą bons de caisse, które prawnicy francuzcy nazwali: chéques à l'etat embryonnaire. Aby niepłacić cła posługiwano się odmiennemi od angielskich formularzami, które to formularze dawały sposobność do nadużycia przy puszczaniu czeków w obieg. Aby temu zapobiedz zaprowadzono we Francyi w drodze prawodawstwa z dnia 14. czerwca 1865 nietylko zwolnienie czeków od opłaty cła, ale także ujęto dotychczasowe luźne praktyki w stałe przepisy i tym sposobem zagrodzono rozmaitym manipulacyom, które się okazały szkodliwemi przy nadużywaniu czeków. Niedługo jednakże cieszono się we Francyi wolnością cła od czeków, bo prawo z 19. lutego 1874 zaprowadziło na nowo cło od czeków, wskutek czego cyrkulacya czekowa we Francyi znaczny poniosła uszczerbek. W roku 1878 zapowiedział rząd reformę prawodawstwa czekowego — ale dotychczas żadnych nie podjęto w tym kierunku zmian.

Pomijam prawodawstwo czekowe we Włoszech, Hiszpanii i innych krajach.

W Niemczech pokazały się na widowni czeki w 17. wieku i to najpierw w Hamburgu. Wystawiano tutaj mianowicie w miastach, w których się mesy czyli wielkie jarmarki odbywały, kwity, w których zaznaczano, że gotówka „per Cassa zu zahlen parat

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych
za miesiąc październik 1897.

Miejscowość i firma*)	Stan bierny							Kapitał obrotowy	Stan czynny			
	Udziały	fundusz rezerwowy	Wkładki	Pożyczki zaciągnięte	Saldo rachunku Banku kraj.	Saldo odsetek	Reszta pozycyi stanu biernego		Pożyczki udzielone	Koszta założenia ruchom. i admin.	Reszta pozycyi stanu czynnego	Gotówka
	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
Bełz Tow. zalicz.	17561	7467	36929	12500	—	1191	—	75648	51519	1052	19734	3343
Biała Tow. kredyt. i oszczęd.	23220	2125	54557	50240	—	3744	—	133886	125883	2981	4401	621
Biecz Tow. wzaj. kredytu	18173	153	60385	10880	2020	2158	3420	97189	81300	1025	12932	1932
Bircza Tow. zalicz.	20020	6748	34909	50680	—	—	986	113343	106576	1807	4321	639
Bochnia Tow. zal.	23023	2464	46952	3900	—	4097	765	81201	74374	2584	3321	922
Bołszowce Kasa zal. „Nadz."	8708	2551	13425	8440	—	1639	3076	37839	29460	1266	5141	1972
Bołszowce Bank zal.	14986	2776	21202	10863	—	2059	231	52117	41949	1562	7795	811
Brzesko Tow. zal.	58521	20170	162292	8609	—	11579	23280	284451	245751	4063	32451	2186
Brzostek Tow. zal.	5349	908	17577	9793	—	1398	1	35026	33446	971	84	525
Cieszanów Tow. zal.	14128	5528	57937	16100	1446	—	88	95227	74121	2627	16317	2162
Czortków Tow. zal.	24268	2316	97591	—	—	5671	1519	131365	110483	1327	13779	5776
Dąbrowa Tow. zal.	90570	27918	215670	24385	—	14264	7218	380025	342933	4817	28547	3728
Dębica Tow. wzaj. kredytu	48060	11599	251272	22757	3214	19772	8216	364890	341500	6213	9417	7760
Dobczyce St. poż. i oszcz. „Wz. p."	7272	1654	9645	14800	—	—	—	33370	20344	1368	1567	91
Dobromil Tow. zal.	39128	6295	56249	1200	1113	5232	412	109629	100537	1932	6040	1120
Drohobycz T. zal.	49021	14144	251293	—	—	—	10572	325030	270190	3887	43178	7775
Dubiecko Tow. zal.	18446	3284	51923	19286	—	4046	—	96985	90822	1946	3291	926
Dukla Tow. zalicz.	24760	3666	97287	8775	1196	4281	—	139965	130736	2582	6357	290
Dynów Tow. zal.	14064	2324	81386	9077	—	2821	1223	110895	101439	827	7843	786
Gliniany Tow. zal.	43313	19837	129962	19266	1690	9457	4579	228104	195009	4899	26391	1805
Głogów Pow. T. zal	38283	13174	206819	18400	—	9625	399	286700	263522	2083	12550	8545
Gorlice Tow. zal.	108955	38540	614628	271549	—	32265	18659	1084596	977804	10169	88195	8429
Grybów Tow. zal.	32892	13250	194827	13100	—	4154	—	258223	248147	1594	7859	623
Husiatyn Pow. T. z.	12322	2171	57086	7250	—	4258	283	83370	68993	1646	9440	3291
Jasło Tow. zalicz.	64511	27615	312786	74059	1594	15827	192726	689118	423418	5896	239963	19841
Jaryczów Nowy Kasa zal. „N."	5502	1422	1606	7180	—	924	397	17031	13942	569	1770	730
Jaworów Tow. zal.	39343	9912	130039	40150	316	—	1884	221944	198976	16369	2949	3650
Jordanów St. poż. „Praca i oszcz."	21923	10201	68519	—	—	6137	93	106873	90887	1732	12781	1473
Kalwarya zebrz. T. oszcz. i poż.	11313	502	45977	8000	—	4566	487	70845	67545	1450	—	1850
Kałusz Tow. zal.	23426	7354	58201	5100	—	705	1002	95788	79743	2093	13507	445
Kamionka strum. Pow. T. zal.	21419	9751	103400	—	—	5226	6302	146098	105546	2345	37986	221
Kraków Tow. zal.	101686	23138	348539	185284	—	24123	2576	685346	607872	10393	34340	32741
Kolbuszowa T. z. „Szcz. Boże"	25757	11078	91730	12600	—	6100	5710	152975	144280	1359	5373	1963
Krynica St. p. i osz. „Wz. pomoc"	17204	3019	95480	4000	—	2618	43	122364	115037	3077	1114	3136
Kulików Kasa zal. „Nadzieja"	10827	2360	12793	19200	—	—	1110	46290	40507	1727	3644	412
Limanowa T. z. i ochr. włas. ziem.	71156	30707	138424	130290	2109	9028	3200	384914	369924	4176	8768	2046
Lisko Tow. zalicz.	44703	10005	302251	45536	1804	16272	1208	421779	402427	4633	12937	1782
Lubaczów St. zal.	13644	1909	32360	18135	251	2851	106	69256	64635	2004	1572	1045
Lubaczów Tow. kred. miejskie	42832	9009	41174	10431	—	—	471	103917	100018	1411	2243	245
Lwów Bank zalicz.	167478	45011	654053	654209	—	49355	54	1570160	1501289	20665	46471	1735
„ Pow. Tow. zal.	15108	3672	52894	17500	—	—	—	89174	80885	1807	6155	327
„ T. z. urzęd. poczt.	37158	4979	23739	44050	—	3933	609	114473	110004	2185	1241	1043
„ Lwowsk. T. bankowe	40122	2142	21027	112751	—	4424	560	181026	161608	5301	13926	191
„ Tow. wzaj. kredytu	66403	5778	50981	54680	—	5056	560	183470	173648	4698	3625	1499
„ T. eskont. i zal.	26337	6145	13485	19353	—	3829	4311	73460	60170	2951	9190	1149
Łańcut K. z. i oszcz.	95083	33780	594315	250263	5687	14833	7102	1001063	879870	15841	97375	7977
Maków St. poż. „Wzaj. pom."	65688	14390	174533	—	—	13181	68	267860	198446	4416	62320	2678
Mielec Tow. zal.	17811	1489	107457	18600	1213	122	3600	150292	143956	1819	1657	2860
Mikołajów Kasa zal. „Nadzieja"	3966	1112	1291	13480	—	380	449	20678	18884	656	942	196
Mikulińce Tow. zal.	750	352	745	1900	—	131	3	3881	3660	96	—	125

*) Tylko wykazy nadesłane przed 10. każdego miesiąca znajdą w tabeli pomieszczenie.

Miejscowość i firma	Stan bierny							Kapitał obrotowy	Stan czynny			
	Udziały	fundusz rezerwowy	Wkładki	Pożyczki zaciągnięte	Saldo rachunku Banku kraj.	Saldo odsetek	Reszta pozycyi stanu biernego		Pożyczki udzielone	Koszta założenia ruchom. i admin.	Reszta pozycyi stanu czynnego	Gotówka
	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
Milówka St. oszcz. i poż. „Opat."	16535	5280	40518	18045	395	50	390	81213	62663	2018	16293	239
Mościska Tow. zal.	33646	12631	99546	3000	841	2305	967	152936	132559	3476	13733	3168
Mszana dolna T. z.	3523	523	6904	5950	—	500	125	17525	16210	781	11	523
Nadwórna Kasa zal.	37013	9600	57352	44917	2960	2999	154841	154841	124051	1220	29567	3
Nisko Pow. Kasa zal. i oszcz.	3665	770	3809	1850	—	643	—	10737	9745	721	7	264
Obertyn Kasa zal. i oszczędn.	5484	1293	14390	6346	—	2252	502	30267	27346	2068	559	294
Oświęcim Tow. oszczęd. i poż.	94766	25497	343430	19675	875	18148	—	502392	461085	2446	27414	11447
Pilzno Stow. oszczęd i poż	11538	2058	102796	4309	—	4507	1320	126528	123278	1771	1187	292
Podgórze St. p. i o. „Wz. p."	69935	23874	410638	99309	—	24473	20	628249	607797	6476	5237	8739
Podhajce Tow. zal.	26947	5226	56254	12400	1963	5957	1880	110627	105007	1662	2642	1496
Przemyśl K. zal. rzem. i rol.	108338	17773	275883	19310	—	16943	54281	492528	425760	7057	51285	8426
Radomyśl Stow. oszcz. i poż.	6167	3168	18446	11388	—	901	240	40310	36026	881	2756	647
Radziechów T. zal.	55432	16435	149035	15000	—	12065	3896	251883	232346	4205	12511	2821
Radymno Kasa zal.	11049	2661	15575	16895	—	1879	2227	50286	42314	1130	1720	5122
Rawa ruska Kasa zal. i oszcz.	9035	1422	39629	4400	5152	2978	12	62628	59443	669	778	1737
Rohatyn Tow. zal.	20630	5908	63146	—	—	4768	2479	96931	59867	1637	35418	9
Rozdół Tow. zal.	4064	944	4882	12434	—	107	173	22604	21133	750	562	159
Rudki Tow. zal.	19376	6785	68097	13300	184	2456	227	110425	98050	2884	7549	1942
Rudnik Kasa zal. i oszczęd.	6009	799	30796	—	—	1612	—	39216	37235	1183	524	274
Rymanów Tow. zal.	15909	13374	255062	42218	—	10929	87	337579	310834	3199	20642	2904
Sambor K. z. rękodz. i roln.	7381	2371	29086	23140	—	1268	666	63912	40239	21144	143	2386
Sądowa Wisznia K. z. „Nadz."	14988	3432	11870	26369	—	2571	85	59315	56363	1786	699	467
Sieniawa Tow. zal.	18330	14720	40512	—	—	793	1121	75476	70863	1318	1112	2183
Skałat Tow. zal. i kredytowe	45562	13142	44606	45925	—	5269	566	155071	130173	135	19905	4858
Skawina Tow. poż. i oszczędn.	6127	942	20756	6900	—	1641	117	36483	35070	207	688	518
Sokal Tow. zalicz.	22072	17269	123515	24358	—	7093	85	194392	147063	2642	42637	2050
Stanisławów Bank zaliczkowy	57912	9098	95606	117947	8209	8720	31	297523	235932	7205	41644	12742
„ Bank mieszcz.	84987	22145	274557	74334	—	18573	1512	476108	456802	5875	10877	2554
Strusów Kasa oszczęd. i poż	12542	1457	37115	5960	—	3962	77	61113	57429	2442	39	1263
Stryj Tow. zalicz	39890	9958	97926	3000	—	10211	5613	166598	136486	10710	15759	3643
Szczerzec Tow. Kasy zal.	8676	1641	12286	11150	—	273	11	34037	32215	713	823	286
Tarnobrzeg T. zal.	11748	8326	76533	24500	2225	5439	2009	130780	125156	2625	2229	770
Tłumacz St. kredyt. „Oszczędn."	25512	7949	109051	3500	—	6646	—	152658	138251	2493	9870	2044
Turka Pow. T. zal.	12429	1267	45955	16020	659	2156	13	78499	74403	2517	561	1018
Tyśmienica Kasa zal. „Wiara"	13292	4822	52191	2820	—	1207	619	74951	70697	1313	2615	326
Ulanów Tow. zal.	3412	532	8130	9164	—	605	—	21843	21019	441	108	275
Ustrzyki dolne Tow. zalicz.	6212	1570	17074	12753	—	1394	60	39063	37599	704	759	1
Wiśnicz nowy Tow. poż. i oszcz.	5382	288	5603	6576	—	988	—	18838	17385	529	410	514
Zakliczyn T. wz. kr.	8063	1095	24346	24415	—	829	846	59594	54698	2233	2577	86
Zakopane Tow. zal.	7480	1400	57447	18545	—	4940	200	90012	87987	768	35	1222
Zaleszczyki T. kr. „Wz. pom "	4167	386	6479	6850	—	1579	637	20098	17973	983	754	388
Zator Tow. zalicz.	1460	104	3241	1800	—	145	—	6750	6394	262	3	91
Zbaraż Tow. zal.	43291*)	—	60501	7000	1346	5343	5331	122812	109865	2350	7890	2707
Złoczów Tow. zal	96421*)	—	198324	—	—	11291	4444	310480	246178	4418	57123	2761
Żółkiew Kasa zal. i oszczędn.	26906	22231	49699	55175	1165	—	1024	156200	143054	5322	5311	2513
Żydaczów Pow. K. zal. i oszcz.	5644	2248	80570	4914	—	2244	1094	96714	86583	2582	4616	2933

*) Pozycye ta obejmują udziały i fundusz rezerwowy.

liegt“ u tego lub owego kasyera. Kupcy, mieszkający w tem samem mieście, byli obowiązani tego rodzaju przekazy w miejsce gotówki przyjmować. Opłacania cła starano się uniknąć przez rozmaite fortele, jako to akredytywy, kwity dyspozycyjne i t. p.

Od roku 1850 zaprowadziły wedle modły angielskiej u siebie czeki: Berliner Kassenverein, Danziger Privatbank i Städtische Bank in Breslau, wszakże ogólne ich zaprowadzenie datuje się dopiero od 20 lat. Bank Rzeszy ułatwił cyrkulacyą czeków przez zaprowadzenie żyrokonta i białych czeków. W roku 1888 wynosił obrót czekowy w Banku Rzeszy przeszło 10 miliardów marek, czyli dokładnie (10.444.829,300.41 M.). Obecnie w Niemczech posługują się czekami nawet administracye kolejowe, pocztowe, cła i ministerstwa.

Kto ma zamiar posługiwania się czekami powinien przedewszystkiem z instytucyą bankową lub spółką z którą stoi w interesach pieniężnych, omówić warunki, pod którymi wolno mu czeki wypisywać na tęż spółkę lub instytucyę bankową. Bez poprzedniej ugody i umowy nie można czeków żadną miarą wypisywać. Procedura sama wygotowania czeków nie nastręcza żadnych trudności — zwłaszcza, że bankier zaopatruje swego klienta w książkę czekową, która zawiera pewną ilość formularzy czekowych.

Świat kupiecki rozróżnia rozmaite rodzaje czeków, wszakże w użyciu zwykle jeden rodzaj bywa zastosowany. Dla tych jednakże, którzyby chcieli albo poinformować się, albo mogliby spotkać się tu i owdzie z nazwą czeku im nieznaną dotychczas, przytaczamy tu rozmaite formy i nazwy czeków, dając przy każdym rodzaju odpowiednie objaśnienie, oraz nadmieniając, że już w nazwisku samem częstokroć objaśnienie jest zawarte.

1. Wedle formy zlecenia rozróżniamy czeki asygnacyjne i czeki kwitowe. W asygnacyjnych daje wystawca czeku bankierowi polecenie do wypłacenia, a w kwitowych z góry kwituje, że już odebrał sumę oznaczoną, jakkolwiek posiadacz czeku jej nie odebrał. W pierwszych wypisuje się: „Bank Związku wypłaci p N. N. 1.000 mrk.“, a w drugich „Z Banku Związku otrzymałem 1.000 mrk.“.

2. Wedle przedmiotu, jaki ma być wydany rozróżniamy czeki metalowe i czeki efektowe. Przy metalowych czekach bywa wypłacana li tylko gotówka — przy efektowych rozmaite papiery wartościowe jako to listy zastawne, rentowe, akcye i t. p. Tego rodzaju czeki zachodzą tylko w Austryi.

3. Czeki nazywają się bankowe, jeżeli polecenie wypłaty odnosi się do banku lub spółki; jeżeli damy polecenie do wypłaty osobie prywatnej, wtedy nazywa się czek niebankowy. Tego rodzaju czeki tj. niebankowe w Niemczech nie są w użyciu.

4. Wedle źródła pokrycia, z jakiego czek ma być pokryty, rozróżniamy czeki depozytowe i czeki kredytowe. Oczywista, że czeki depozytowe mają być pokryte z posiadanego w Banku depozytu, a kredytowe z kredytu, jaki na mocy ugody Bank klientowi swemu otworzył. Czeki kredytowe w Niemczech nazywają pozornemi i te nie są w używaniu. Jedynie depozytowe czeki są w obiegu. Z tego bynajmniej nie wypływa, aby nie posługiwano się czekami kredytowemi. Urządza się wtedy tak manipulcyą, że sumę przez Bank kredytowaną składa interesant na depozyt i sumą tą rozporządza tak, jak depozytem.

5. Jeżeli wystawca czeku wydaje czek płatny w miejscu swego zamieszkania, natenczas nazywa się czek miejscowym (Platzcheck), w przeciwnym razie dystansowym (Distanzcheck).

6. Wedle sposobu oznaczenia uprawnionej osoby do odebrania sumy dzielimy czeki na:

a) Proste czeki (Rectacheck), jeżeli osòba upoważniona jest wyszczególnioną i wypłata komu innemu wykluczona np. „Bank Związku zapłaci za ten czek panu N. Stawskiemu 1.000 m.“. Czeki te w Niemczech nie są w użyciu;

b) Czeki na zlecenie (Ordrecheck) np. „Bank Związku zapłaci za ten czek na zlecenie p. N. Stawskiego m. 1000“. Do odebrania kwoty jest upoważniony nietylko Stawski, ale każda osoba posiadająca czek, zaopatrzony w podpis Stawskiego;

c) Czeki na okaziciela. Tego rodzaju czek wypisuje się albo w ten sposób: „Bank Związku zapłaci za ten czek okazicielowi m. 1.000“, albo „Bank Związku zapłaci za ten czek panu Stawskiemu albo okazicielowi m. 1.000“. Do odebrania kwoty jest upoważnioną każda osoba posiadająca czek, nawet nie podpisany przez N. Stawskiego

Te ostatnie czeki są w Niemczech najwięcej w użyciu;

d) Jeżeli na czeku nie ma żadnej wzmianki, komu wypłacić należy, natenczas nazywa się czek blankoczek — w Niemczech nie używany.

7. Pod względem daty płatności dzielą się czeki na:

a) Czeki à vista t. j. płatne każdego czasu przy okazaniu i tego rodzaju czeki są w Niemczech jedynie w używaniu;

b) Czeki płatne po 3, 7 lub 14 i t. p. dniach po okazaniu;

c) Dato czeki t. j. płatne w 3, 7, 14, 30 i t. p.

dni po wystawieniu, albo też płatne d..... miesiąca..... i roku.....

Tak pod *b)* jak *c)* wymienione czeki nie są w Niemczech w używaniu i to już dlatego samego, że musiałyby być ostemplowane.

(Dok. nast.).

Ruch stowarzyszeń.

Kurs praktyczny dla funkcyonaryuszów stowarzyszeń związkowych otwartym został d. 4. b. m.

Wykłady prowadzą:

1. Ustawę z d. 9. kwietnia 1873 r. i
2. O zakładaniu stowarzyszeń — p. W. Terenkoczy;
3. O ustawie handlowej i wekslowej — p. dr. J. Deskur;
4. O ustawie hipotecznej, postępowaniu sądowem i prowadzeniu egzekucyj sądowych — p. dr. K. Czarnik;
5. O nowej ustawie podatkowej, w szczególności o podatku zarobkowym — pp. prof. dr. S. Głąbiński (teoretycznie) i N. Ulmer (praktycznie);
6. Praktyczne przeprowadzenie rachunkowości — p. I. Domagalski;
7. O prowadzeniu korespondencyi i o stosunku do instytucyj udzielających kredytu — p. J. Strzyżowski;
8. O rachunkowości stowarzyszeń handlowych i wytwórczych — p. N. Ulmer.

Wykłady odbywają się codziennie w dnie powszednie w godzinach od 9. do 12. przed i od 3. do 5. po południu.

Do słuchania wykładów zgłosiło się osób 22.

Wykaz lustracyj, przeprowadzonych w m. październiku i listopadzie r. b.

Lustrator związkowy, p. I. Domagalski zlustrował:

1. Towarz. zal. w Bełzie;
2. Kasę zal. „Nadzieja“ w Bołszowcach;
3. Kasę zal. „Nadzieja“ w Kulikowie;
4. Kasę zal. rzem. i rolników w Przemyślu;
5. Tow. zal. rolne w Przemyślu (oba wspólnie z pp. N. Ulmerem i J. Strzyżowskim);
6. Kasę zal. i oszczędn. w Rawie ruskiej;
7. Towarz. zal. w Sokalu;
8. Kasę zalicz. i oszczędn. w Żółkwi; a nadto brał udział przy zawiązaniu
9. Towarz. zaliczk. w Chodorowie. — Razem 9 lustracyj.

Sekretarz Związku, p. N. Ulmer zlustrował dwa stowarzyszenia w Przemyślu, (oba, jak wyżej, wspólnie z pp. J. Strzyżowskim i I. Domagalskim).

Delegat Związku, dr. W. Lechowski zlustrował:

10. Towarz. zalicz. w Samborze (niezwiązkowe).

Delegat, p. dr. F. Stefczyk zlustrował:

11. Dom robotniczy w Białej.

Delegat, p. dr. J. Strutyński z p. L. Paszkowskim zlustrował.

12. Tow. zalicz. w Ustrzykach dolnych.

Delegat Związku, p. J. Strzyżowski, Rewident Banku Krajowego zlustrował:

13. Towarz. zal. w Dobromilu;
14. Towarz. zal. w Dukli;
15. Towarz. zal. w Grybowie;
16. Spółkę handl.-roln.-przem. w Kołomyi;
17. Towarz. zal. w Kołomyi;

Dwa stowarzyszenia w Przemyślu (oba, jak wyżej, wspólnie z pp. N. Ulmerem i I. Domagalskim);

18. Bank mieszczański w Stanisławowie;
19. Bank zaliczkowy w Stanisławowie;
20. Towarz. zaliczkowe w Stryju;
21. Tow. kred. „Pomoc“ w Zaleszczykach;
22. Towarz. zal. w Zaleszczykach. — Razem 12 lustracyj.

Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Dziennik urzędowy ogłasza w miesiącu wrześniu b. r. następujące zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Nowe stowarzyszenia:

C. k. Sąd krajowy jako handlowy we Lwowie ogłasza niniejszem dnia 22. czerwca 1897, że do rejestru stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych Tom. II. strona 71 poz. 104/1 firmę: „Spółka krajowa dla podniesienia produkcyi i handlu bydła i nierogacizny, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“, po niemiecku: „Landesverein zur Förderung der Production und des Handels mit Rind und Borstenvieh registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung“ wpisano, a zarazem przy takowej uwidoczniono w rubryce 4, że siedzibą stowarzyszenia jest miasto Lwów, zaś w rubryce 6, że

1. Stowarzyszenie powyższe zawiązało się na podstawie statutu z 20. maja 1897;
2. Przedmiotem tego stowarzyszenia jest:

a) pośredniczenie przy zakupnie i sprzedaży bydła, nierogacizny i produktów zwierzęcych na targach, jak też przy dostawach dla c. k. armii i instytucyi publicznych;

b) dostawa wszelkich produktów potrzebnych przy transporcie bydła i mięsa;

c) wprowadzenie w życie zakładów mających na celu ułatwienie handlu i opasu bydła;

d) ułatwienie członkom kredytów będących w związku z tego rodzaju przedsiębiorstwami;

e) kontrolowanie zarządzeń weterynarsko-policyjnych przez własnych weterynarzy;

f) opieka przy ładowaniu i transporcie bydła względnie prowadzenia tegoż transportu we własnym zarządzie;

g) dostarczanie informacyi co do przepisów weterynarsko-policyjnych, taryf kolejowych i wszelkich opłat, zbieranie i wnoszenie w tej mierze zażaleń, rekursów i podań do władz i ciał ustawodawczych;

h) regulowanie podaży bydła i nierogacizny na targach, przez utrzymywanie ewidencyi produkcyi i handlu bydła i nierogacizny w kraju i poza granicami tegoż i dostarczanie wiarogodnych informacyi o targach specyalnie wiedeńskim oraz udzielanie szczegółowych wskazówek co do obsyłania targów tak co do miejsca jak i czasu;

3. Czas trwania jest nieograniczonym;

4. Zarząd stowarzyszenia sprawuje Dyrekcya składająca się z dyrektora urzędującego we Lwowie i dwóch zastępców, z których jeden urzęduje we Lwowie, a drugi w Czerniowcach i że na posiedzeniu Rady nadzorczej w dniu 20. maja 1897 odbytem, dyrektorem p. Edward Heppe inspektor kolejowy, we Lwowie zamieszkały, zaś zastępcą dyrektora we Lwowie urzędującego p. dr. Ferdynand Kwiatkowski, adwokat krajowy we Lwowie zamieszkały na przeciąg trzech lat wybrani zostali;

5. Uwiadomienia i ogłoszenia stowarzyszenia uskutecznia i podpisuje Dyrekcya. Do ważności zobowiązań stowarzyszenia wobec osób trzecich potrzeba podpisów dyrektora i zastępcy, którzy podpisy swe imieniem stowarzyszenia pod firmą stowarzyszenia umieszczać będą. Ogłoszenia stowarzyszenia umieszczane być mają równocześnie w jednem z czasopism codziennych lwowskich i czerniowieckich, które Rada nadzorcza oznaczy;

6. Za dopełnienie zobowiązań stowarzyszenia nie tylko swoimi udziałami, lecz także jeszcze dalszą kwotą w podwójnej wysokości udziałów.

Poręka członków stowarzyszenia jest przeto ograniczoną, do wysokości powyżej podanej i trwa stosownie do postanowienia §. 78. ustawy z dnia 9. kwietnia 1873 Nr. 70. Dz. u. p.

(Uchwała z dnia 24. lipca 1897 l. 41.089.

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Złoczowie podaje do publicznej wiadomości, że do rejestru spółek zarobkowych i gospodarczych wpisaną została firma nowo zawiązanego „Towarzystwa kredytowego, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“ że siedzibą tego stowarzyszenia jest Sokołówka i stowarzyszenie opiera się na statucie z daty Sokołówka 3. czerwca 1897 a przedmiotem przedsiębiorstwa jest dostarczanie członkom swoim do prowadzenia handlu, przemysłu i rolnictwa kapitałów obrotowych na umiarkowany procent, że czas trwania stowarzyszenia jest nieograniczony, a Dyrekcya składa się z członków: Salamona Hersch Halbreicha, Pinkasa Uszera Meiera, Bera Parnesa i Majrescha Eliasza Sterna a ich zastępcami są Juda Parnes, Eisig Zucker, Markus Wolf Chary i Mechel Leib Wilder, wszyscy w Sokołówce zamieszkali dalej że podpis za stowarzyszenie uskutecznia się w ten sposób, że podpisujący do firmy stowarzyszenia stampilią wyciśniętą podpisy swoje dołączają, że do ważności zobowiązań wobec osób trzecich potrzeba podpisu dwu członków Dyrekcyi. Odpowiedzialność członków jest ograniczoną a każdy członek ręczy trzykrotnym swoim udziałem tudzież, że wszelkie ogłoszenia i zawiadomienia w sprawach stowarzyszenia wychodzić będą pod firmą stowarzyszenia i podpisane będą przez członków Dyrekcyi.

(Uchwała z dnia 11. września 1897 l. 5.662).

Wykreślenie:

C. k. Sąd krajowy jako handlowy we Lwowie ogłasza niniejszem, iż dnia 27. kwietnia 1897 w rejestrze handlowym dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w tomie I. na str. 201 wedle poz. 75/3 firmę: „Spółka udziałowa dla przemysłu naftowego w Galicyi, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“ w likwidacyi wykreślono.

(Uchwała z dnia 8. maja 1897 l. 26.801).

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, ul. Lindego l. 4.